

Найвища точка Волинської області, як об'єкт спортивно-оздоровчого туризму.

Дослідженням рельєфу Волинської області займались чимало науковців, серед яких: Тутковський П.А., Цись П.Н., Геренчук К.І., Кукурудза С.І. та багато інших. Вперше розташування найвищої точки Волинської області було обгрунтовано у колективній монографії «Природа Волинської області» за редакцією Геренчук К.І. у 1975 році. В польових умовах дана територія розташування найвищої точки Волинської області є маловивченою та мало відвіданою. Зі спортивно-туристичною метою дану висоту у 2013 році відвідав Адамчук М.С. в рамках вело подорожі по найвищих точках областей України. У 2014 році дану територію описав і відвідав Пилипюк А.В.

Найвища точка Волинської області знаходиться на півдні області у Горохівському районі неподалік: села Брани 3,5 км. на південний схід, на південь 3 км. від села Борисковичі та в 4 км. на північ від села Бужани.

Розташована найвища точка області на Волинській височині, яка лежить у межах Волинської, Рівненської і, частково, північних частин Львівської та Хмельницької областей, а також, частково, Люблінського воєводства (Польща). Простягається від річки Західний Буг до річки Корчик на Хмельниччині (притока річки Случ) майже на 200 км. Ширина Волинської височини – 40-50 км. Середня висота Волинської височини — 220-250 м, найбільша - 361 м (Повчанська височина). Переважає увалисто-балковий рельєф. Розвинутий карст. Річковими долинами Бугу, Стиру, Горині та їхніх приток Волинська височина розчленована на окремі ділянки, однією серед яких є Горохівська височина. Горохівська височина – південна субчастина Волинської височини, орографічно обмежена річковими долинами Луги, Черногузки, Стиру, Судилівки, Липи і Спасівки. Лежить у межах Волинської та частково Львівської і Рівненської областей. Абсолютні висоти 250–260 м, максимальні – 288–292 м. Загальний похил з Півдня. на Північ. становить 60 м. В основі поверхні залягає докембрійський кристалічний фундамент, перекритий товщею палеозою (понад 2,5 тис. м.). Через Горохівську височину проходить Головний європейський вододіл, що поділяє її на західну (має горбистий, слабо

розчленований рельєф) та східну (розчленована річковими долинами на 3 пасма широтного простягання) частини.

Питання відносної висоти над рівнем моря даної точки є відкритим. Так у колективній монографії «Природа Волинської області» за редакцією Геренчук К.І. яка вийшла у 1975 році зазначається, що найвища точка поверхні Волині досягає 292 м. н. р. м. і розташована на півдні області, недалеко від с. Бужани Горохівського району. Швидше за все дана висота була взята з матеріалів топографічної зйомки 1948-1950 років. Так на карті масштабу 1:100000 головного штабу ССРСР виданою у 1992 році на якій стан місцевості відображений станом на 1989 рік за матеріалами топографічної зйомки 1948-1950 років дана висота становить 292,2 м. н. р. м. (Рис. 1).

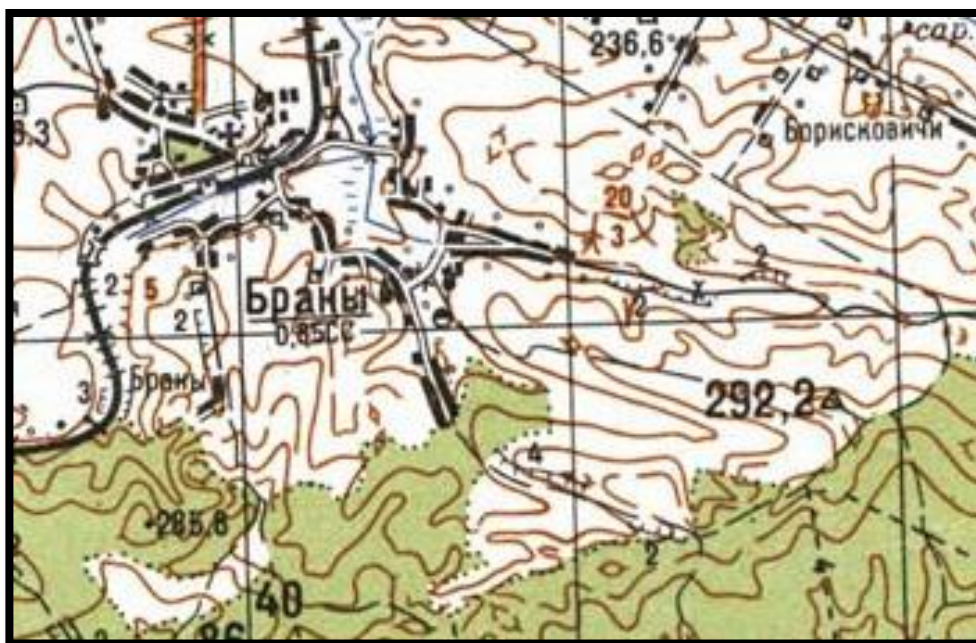

Рис. 1. Фрагмент карти масштабу 1:100000 головного штабу ССРСР.

Слід відзначити, також, що на карті масштабу 1:50000 головного штабу ССРСР виданою у 1990 році на якій стан місцевості відображений станом на 1989 рік за матеріалами топографічної зйомки 1949 року дана висота становить також 292,2 м. н. р. м. (Рис. 2), зрозуміло, що дані на цих двох картах будуть однакові оскільки ґрунтуються на матеріалах топографічної зйомки 1948-1950 років.

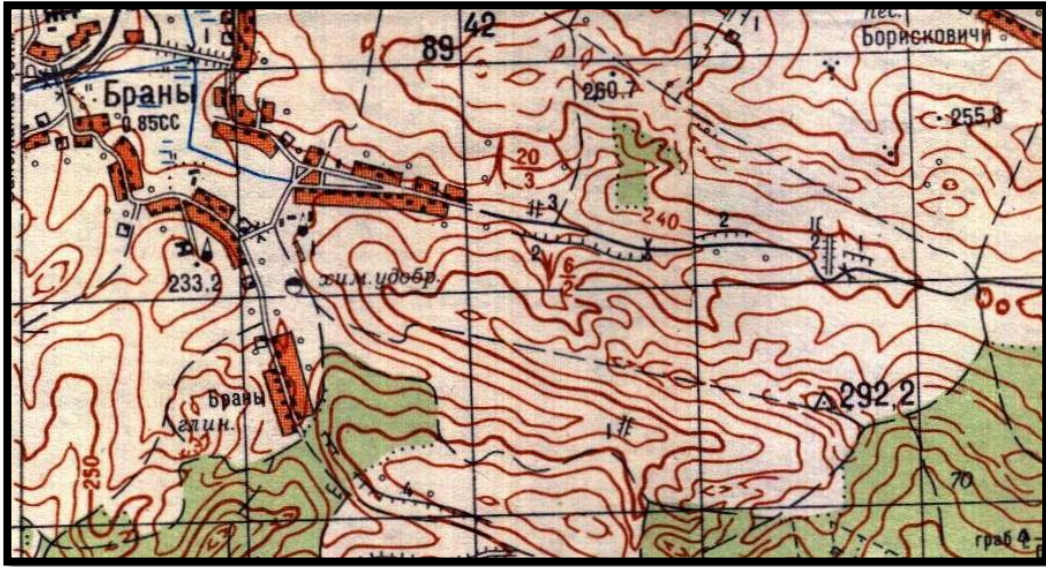

Рис. 2. Фрагмент карти масштабу 1:50000 головного штабу СССР.

Проаналізувавши Німецькі карти часів другої світової війни видані 1940 році в масштабі 1:50000 дана висота має відмітку у 291 м. н. р. м Така ж сама висота зазначена на Польських картах військового інституту геодезії масштабу 1:100000 видання 1928 року підготовлених у 1925 році (Рис. 3).

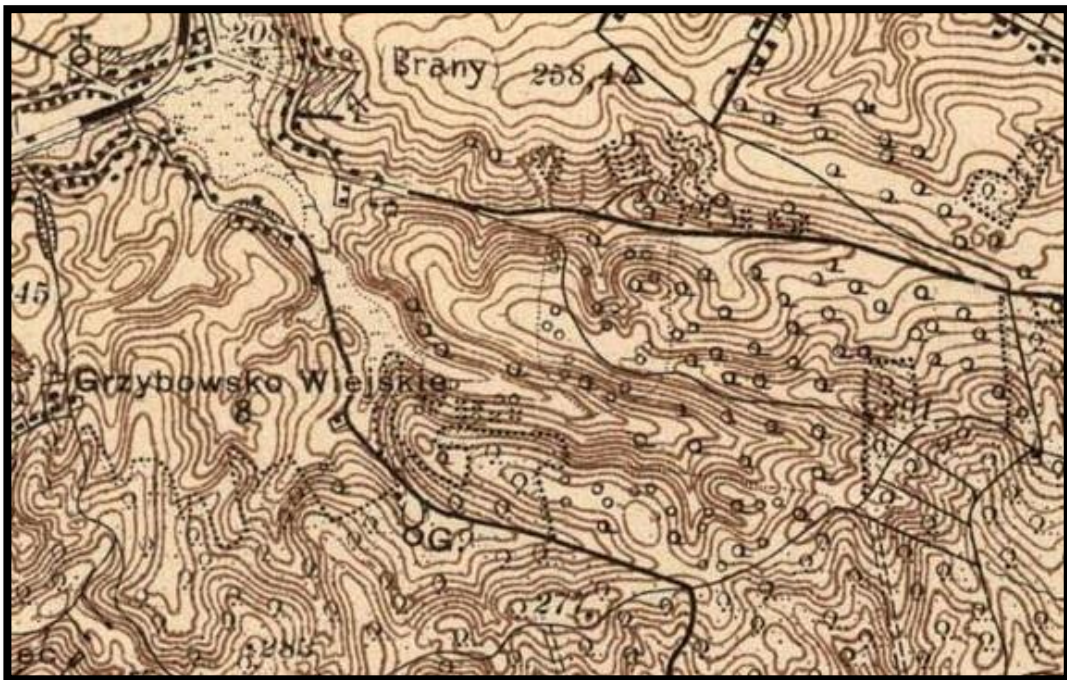

Рис. 4. Фрагмент Польської карти військового інституту геодезії масштабу 1:100000

На картах масштабу 1:100000 видання 1915 року Австро-Угорської імперії дана висота має такий самий показник у 291 м. н. р. м. (Рис.№5).

Рис. 5. Фрагмент карти масштабу 1:100000 Австро-Угорської імперії.

На картах масштабу 1:25000 датованих 1890 роком та перевиданих у 1939 році з поміткою «Генеральный штаб РККА», періоду перебування сучасної території Волинської області в складі Російській імперії, на той час Волинська губернія (найвища точка якої знаходилась у Кременці), дана висота зазначена у сажнях і становить 136,2 сажні, відповідно 290,1 м. н. р. м. (Рис.№6).

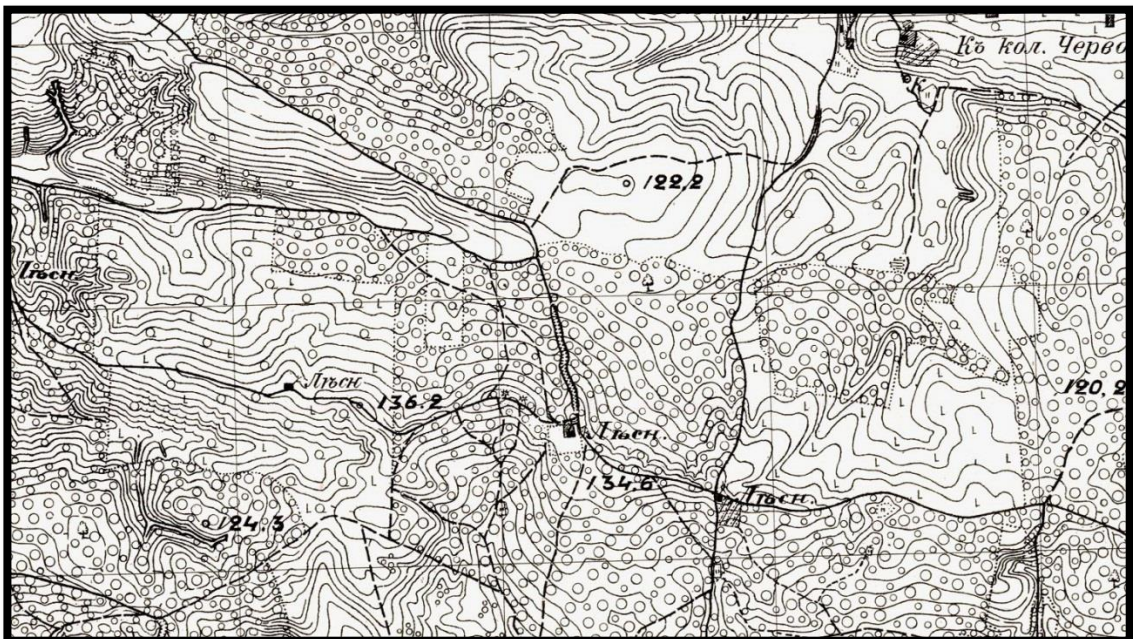

Рис. 6. Фрагмент карти масштабу 1:25000 Російської імперії.

Карта передає детальний рельєф земної поверхні на той період часу і залишається досі актуальною для польових досліджень даної місцевості.

Також існує ряд карт різних масштабів і періодів видання (від 1890 до 2001 років) на яких відображені сусідні панівні висоти.

Отже, аналіз картографічних матеріалів за різні роки, починаючи від 1890 року і до 2001 року показав незначне коливання замірів земної поверхні в даній точці дослідження, від 290,1 м. н. р. м. до 292,2 м. н. р. м. Щоб остаточно впевнитись у висоті даної точки аналізу картографічного матеріалу є недостатній. Так на карті масштабу 1:50000 головного штабу ССРСР (Рис. 1) на відмітці 292,2 м. н. р. м. зображено пункт Державної геодезичної мережі України. За даними Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру станом на 2004 рік геодезичний пункт був у задовільному стані. Польові дослідження показали що станом на 2017 рік пункт знаходиться в незадовільному стані, зокрема на місці залишився тільки невеликий земляний вал правильної квадратної форми з залишками бетонних стовпів. По центру квадратного валу розкопаний верхній центр геодезичного пункту.

За даними Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру даний пункт має: назву – Брани, індекс - М351310200, клас планової мережі – 1, клас нівелювання – GPS нівелювання, висота над рівнем моря 282 м. та координати В 50° 23' 51" L 24° 48' 02", але в даних закладена спеціальна похибка, так координати наведені з точністю до 20 метрів в системі координат УСК-2000, висота наведена з точністю до 10 метрів. Зрозуміло, що для визначення точних координат та висоти найвищої точки Волинської області це є замало, тому, нами був підготовлений запит до Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру.

Отже, за даними Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру найвища точка Волинської області має наступні координати: В 50° 23' 50".4485, L 24° 47' 59".7304 та висоту над рівнем моря – 292,56.

Координати найвищої точки Волинської області показують її наближення ближче саме до села Брани (3,5 км. на південний схід) ніж до села Бужани (4 км. на північ). Тим паче підшва пагорба на якому перебуває точка розпочинається в селі Брани, від болотистої місцевості поблизу річки Липа (Гнила Липа). За даними Державної служби України з питань геодезії,

картографії та кадастру даний пункт має назву – Брани. Через с. Брани проходить залізничне сполучення між двома обласними центрами (Львів, Луцьк). До туристсько-краєзнавчих об'єктів села належить Покровська дерев'яна церква з такою ж дзвіницею, збудована 1725 року. Споруда введена в реєстр пам'яток архітектури в 1991 році. Особливістю пам'ятника, що наближає його до найбільш старого типу дерев'яних церков, є єдине вікно круглої форми, прорізане у восьмерику з південної сторони. Відповідно до Адміністративно-територіального устрою України територія де розташована точка належить до Бранівської сільської ради.

Отже, відповідно, до географічної прив'язки, транспортної доступності, адміністративно-територіальної приналежності, туристської привабливості, ми вважаємо, що найвища точка Волинської області знаходиться неподалік села Брани, а саме, у 3,5 кілометрах на південний схід від села, висота становить 292,56 метрів над рівнем моря, та має координати В $50^{\circ} 23' 50''.4485$, L $24^{\circ} 47' 59''.7304$.